

**ПРВА ДЕТСКА АМБАСАДА ВО СВЕТОТ МЕЃАШИ, РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

Коста Новаковиќ 22а, Скопје
Тел: (02) 2465 316; тел/факс: (02) 2463 900
info@childrensembassy.org.mk; www.childrensembassy.org.mk

**ЗАВРШЕН ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА
2010 ГОДИНА**

РЕАЛИЗИРАНИ АКТИВНОСТИ

Февруари 2011,
Скопје

СОДРЖИНА:

- **МИСИЈА**
- **0800 1 2222-БЕСПЛАТЕН СОС ТЕЛЕФОН ЗА ДЕЦА И МЛАДИ**
- **НАЦИОНАЛНА СОС ЛИНИЈА ЗА ДЕЦА И МЛАДИ ЖРТВИ НА СЕКСУАЛНА ЗЛОУПОТРЕБА И ПЕДОФИЛИЈА**
- **БЕСПЛАТНА ПРАВНА СЛУЖБА**
- **ДЕТСКИ РАБОТИЛНИЦИ**
- **БОРБА ПРОТИВ ПЕДОФИЛИЈА**
  - Меѓународна супервизија – студија на случај, на тема Детето-сведок и сексуалната злоупотреба врз децата
  - Обраќања во Собранието на Република Македонија
- **ГЛОБАЛНА НЕДЕЛА НА АКЦИЈА ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ НА СИТЕ ДЕЦА ВО ОБРАЗОВАНИЕ 2010**
- **ДНЕВЕН ЦЕНТАР ЗА ДЕЦА КОИ НЕ ОДАТ ВО УЧИЛИШТЕ**
  - Активности за Новогодишните празници
  - Листа на подржувачи на Дневниот центар во 2010
- **СОЦИЈАЛНА СЛУЖБА**
- **КАМПАЊА ЗА НАСИЛСТВОТО НЕ ТРЕБА ДА СЕ МОЛЧИ**
- **ЛОБИРАЊЕ, ЗАСТАПУВАЊЕ И МОНИТОРИРАЊЕ НА СОСТОЈБАТА СО ДЕТСКИТЕ ПРАВА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**
- **ГРАДЕЊЕ КУЛТУРА НА ДЕТСКО УЧЕСТВО**
  - Прва национална конференција за детско учество
- **ПРОЕКТ ЗА ПОДДРШКА НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА**
- **ОБЕЛЕЖУВАЊЕ НА ДЕНОВИ**
- **САМООДРЖЛИВОСТ И ФИЛАНТРОПИЈА**
  - Новогодишни честитки
  - Извештај за донации од страна на граѓаните во каси

МИСИЈА

Првата детска амбасада во светот-Меѓаши е невладина организација чија цел е заштита на децата и нивните права и зајакнување на НВО движењето за правата на детето во Република Македонија. Амбасадата се залага за почитување на детската личност преку заштита на нивните права, застапување на најдобрите интереси и збогатување на животот со содржини кои детството го прават сигурно и творечко. Амбасадата ги поврзува децата од различни меридијани и го збогатува животот на децата со содржини кои детството го прават среќно, творечко и радосно.

0800 1 2222 – БЕСПЛАТЕН СОС ТЕЛЕФОН ЗА ДЕЦА И МЛАДИ

СОС телефонот за деца и млади 0800 1 2222 при Првата детска амбасада во светот Меѓаши во 2010-та година направи 17 години од неговото постоење. Во текот на тие 17 години, до денес регистрирани се **18023 пријави** на различни видови проблеми со кои децата секојдневно се соочуваат.

Во текот на 2010-та година беа регистрирани вкупно **239 пријави**, а за секоја од овие пријави во просек беа остварени по три до четири директни средби и телефонски контакти со оние кои ни ги пријавиле случајот, со децата-жртви, со нивните родители или со надлежните институции, што значи беа остварени околу **400 телефонски разговори** и околу 100 **директни средби**.

* Податоци за јавувачите:

И во изминатата 2010 година продолжи трендот возрасни лица да се обраќаат на СОС телефонот, барајќи совети, информации, како и да изразат загриженост кога се сведоци на случаи на кршење на детските права. Од вкупниот број пријавени случаи, 87,03% беа пријави добиени од возрасни лица, а само **7,95%** од случаите беа пријавени од страна на деца, што покажува дека децата и понатаму се плашат да зборуваат отворено за појавите на кршење на нивните права, што од друга страна покажува низок степен на доверба дека институциите ќе им помогнат. Стравот, несигурноста, ниската самодоверба, недовербата во институционалната заштита и неинформираноста за службите кои треба да обезбедат помош и поддршка се најчесто причината поради која децата молчат, го трпат насилството и ретко говорат за истото.

Прекршувањето на правата на децата во 131 случај било пријавено од страна на лица од женски пол, во 98 случаи на СОС телефонот не контактирале лица од машки пол, а 10 пријави на случаи се добиени од страна на правни лица и медиуми.

* Начини на дојава:

Најголемиот дел од контактите и пријавите и во 2010 година како и до сега, беа остварени преку бесплатниот СОС телефон за деца и млади 0800 1 2222 со 59,83% од вкупниот број добиени пријави, но во некои случаи граѓаните се обраќаа за помош, поддршка и информации и со директни посети во СОС службата на Детската амбасада Меѓаши и преку електронска пошта.

Во текот на 2010 година, повиците добиени на СОС телефонот и посетите во СОС службата, беа во далеку поголем број, бидејќи за стручните советувања и за следењето на случаите потребно е остврување на повеќе контакти, со што бројот на остварени средби и разговори е далеку поголем.

Начини на дојава на случаи за 2010 година					
	СОС телефон	електронска пошта	пошта	посета во Меѓаши	вкупно
вкупно	143	24	18	54	239
	59,83%	10,04%	7,53%	22,59%	100%

Категории на проблеми:

* Проблеми поврзани со кршење на правата на децата при бракоразводни постапки:

Во однос на случаите за кои најмногу не контактираа граѓаните, најголемиот број на пријави, вкупно 46 се однесуваа на проблеми поврзани со кршења на правата на детето при бракоразводни постапки. Тоа најчесто се проблеми поврзани со доделување на старателство врз децата, без притоа да биде земено предвид мислењето на детето со кој родител сака да живее; проблеми поврзани со остварување на правото навидување на родителите со децата; остварување на правото на алиментација, но и јавувања поврзани со промени во психичката состојба на децата во периоди на развод и нарушена комуникација помеѓу нивните родители.

Овие податоци говорат дека во најголем број од овие ситуации, децата се директни сведоци на нарушената комуникација на своите родители, но и жртви во овие постапки. Во голем дел од пријавените случаи, забележана е злоупотреба на детската личност и кршење на правата на детето од страна на едниот или другиот родител, кои не секогаш при вакви ситуации ги земаат предвид детските мислења, потреби и интереси.

Истовремено, во текот на 2010 година регистрирани се и 14 случаи на проблеми во меѓусебна комуникација во рамки на семејството. Значајно е да се истакне дека од страна на децата најчесто бевме контактирани токму за проблеми во комуникацијата со родителите. Децата на возраст од 13 до 18 години, во својот развоен период не се чувствуваат доволно разбрани од страна на родителите и често пати наидуваат на конфликтни ситуации со нив.

* Семејно насилство:

Семејното насилство е уште еден „тренд“ кој секоја година се наоѓа на врвот на пријавени случаи на СОС телефонот за деца и млади при Детската амбасада Меѓаши. Проблемите поврзани со семејно насилство, вклучувајќи го физичкото и психичкото насилство врз децата, како и негрижата на одреден број родители за своите деца се наоѓаат веднаш по проблемите со бракоразводни постапки, со вкупно пријавени 43 случаи, односно со 17,99%. Од овие случаи, 25 се однесуваа на пријави за физичко насилство врз децата, 7 на психичко насилство и 11 пријави се однесуваа за негрижа или запоставување на деца од страна на своите родители. Согласно податоците на СОС телефонот, во се поголем број случаи, физичкото и психичкото насилство се јавуваат како последица на користење алкохолни или наркотични средства од страна на насилникот.

Со оглед на овие податоци, 32% од вкупно пријавените 25 случаи на физичко насилство се јавуваат како резултат на проблеми со зависности кај насилниците, односно кај родителите како најчести извршители на насилство врз децата.

Гледано од аспект на децата жртви на семејно насилство, податоците добиени од СОС телефонот покажуваат дека најчести жртви на овој вид насилство се децата на возраст од 7-13 години, со застапеност од 54,84%. Истовремено, податоците на СОС телефонот говорат дека најголемиот број деца жртви потекнуваат од урбани средини или истите едноставно повеќе го пријавуваат насилството, за разлика од оние во помалите средини кои немаат доволно информации каде да се обратат кога се жртви на насилство од родителите.

* Насилство во воспитно – образовни институции:

Следни по бројност од вкупниот број пријави добиени на СОС телефонот, беа проблеми кои се однесуваат на насилство во воспитно-образовните институции, со застапеност од 7,95%.

Добиените податоци говорат дека и насилството во училиштата продолжува да расте. Иако согласно законите, физичкото и психичкото малтретирање на учениците е забрането, сепак во Република Македонија не постојат соодветни санкции кои ќе придонесат до намалување на овие појави во училиштата. Во 2010 година на СОС телефонот беа пријавени вкупно 19 случаи кои се однесуваа на физичко и психичко насилство на релација наставник – ученик, како и на релација ученик-ученик. Најголемиот број од овие пријави, вкупно 7, се однесуваа на психичко насилство од страна на наставници кон ученици, а втори по бројност со 4 пријавени случаи беа проблемите кои се однесуваа на физичко насилство помеѓу наставник-ученик, како и 4 пријавени случаи за физичко насилство помеѓу ученици. Притоа, резултатите покажуваат дека децата од машки пол се најчести жртви на физичко и психичко насилство во училиштето, вклучувајќи го насилството извршено од страна на наставниците и насилството меѓу врсниците. Гледано од психолошки аспект, фактот што децата од машки пол се почести жртви на овој вид насилство се потврдува со нивната темпераментност и желбата за самодокажување и доминација, преку покажување на физичка сила и агресија. Карактеристично за овие случаи е што вкупно 3, од четирите пријавени случаи на физичко насилство на релација наставник-ученик, се случиле во училишта кои се наоѓаат во руралните средини или во помалите градови на Република Македонија. Овој податок е одреден показател дека мора да се преземат мерки и да се врши редовен надзор врз работата на училиштата.

* Сексуална злоупотреба и педофилија:

Во 2010 година, бројот на случаи на сексуално насилство врз деца повторно е во пораст. Споредбено со 2009 година, во 2010 година бројот на овие случаи е зголемен за 0,13%, односно оваа година беа пријавени вкупно 13 случаи на сексуална злоупотреба и педофилија, а меѓу нив добивме и пријави на случаи за прикажување на фотографии од деца и млади со сексуална содржина на интернет.

Најчести жртви на педофилијата се децата на возраст од 7-13 години, додека пак сторителот на делото најчесто е познаник или близок пријател на жртвата.

Категории на проблеми регистрирани во 2010 година:

	вкупно	процентуална застапеност на случаи
Семејно насилство	43	17,99%
Насилство во воспитно образовни институции	19	7,95%
Насилство на улица (меѓу врсноци)	4	1,67%
Малолетничка деликвенција	2	0,84%
Проблеми во меѓусебната комуникација	14	5,00%
Бракоразводни постапки	46	19,25%
Проблеми со докажување на татковство	3	1,26%
Сексуална злоупотреба	13	5,44%
Малолетничка проституција	1	0,42%
Љубовна врска малолетник-возрасен	1	0,42%
Деца жртви на насилство од возрасни лица	7	2,93%
Злоупотреба од страна на медиум	3	1,26%
Институционална злоупотреба	4	1,67%
Деца чии семејства се во социјален ризик	3	1,26%
Питачење на деца и млади	1	0,42%
Здравствени проблеми	2	0,84%
Проблеми со зависности	1	0,42%
Проблеми со учење и оценување	2	0,84%
Стручни совети и консултации за психичката состојба на деца и млади	11	4,60%
Информации за бременост	3	1,26%
Проблеми со посвојување	2	0,84%
Правни совети и информации	13	5,44%
Барање на материјална или финансиска помош	18	7,53%
Информации за детски права и детска заштита	14	5,86%
Информации за СОС телефонот за деца и млади	3	1,26%
Други	6	2,51%

* Целосната евиденција за работата на СОС телефонот и бесплатната правна служба, може да ја најдете на веб страната на Детската амбасада Меѓаши www.childresembassy.org.mk

СОС телефонот за деца и млади при Првата детска амбасада во светот Меѓаши е дел од меѓународната мрежа "СНН - Child Helpline International", која ги обединува СОС-сервисите за помош на деца од земји ширум целиот свет. Со оглед на тоа, Детската амбасада Меѓаши по четвртта година по ред го одбележи светскиот ден на СОС-телефоните за помош и поддршка на децата во светот. Овој ден има за цел да стави посебен акцент на услугите кои СОС телефоните ги обезбедуваат за децата на кои им е потребна грижа и заштита. Истовремено, Светскиот ден на СОС телефоните за деца ја потенцира и важноста и значењето на нивното функционирање, бидејќи тие претставуваат значаен механизам на поврзување со децата, што овозможува гласот на секое дете да биде слушнат.

Национална СОС линија за деца и млади жртви на сексуална злоупотреба и педофилија

Во рамките на предвидените активности на Акциониот план за превенција и справување со сексуална злоупотреба на деца и педофилија 2009-2012, донесен на 30та седница на Владата на Република Македонија на 18.11.2008, Првата детска амбасада Меѓаши на 30.07.2010 година го доби решението за реализирање на проект отварање на национална СОС линија за деца и млади жртви на сексуална злоупотреба и педофилија.

Целта на проектот е да се даде придонес во надминувањето на проблемите поврзани со насилство на децата во Македонија со обезбедување на телефонска линија за помош и поддршка на децата жртви на сексуална злоупотреба и педофилија, преку:

- Пружање на помош и поддршка на сексуално злоупотребените деца како и на нивните родители и старатели;
- Едуцирање стручни лица и волонтери со цел обезбедување на ефикасна помош на децата и нивните најблиски;
- Соработка со владините и невладините организации/институции, Центрите за Социјална работа, училиштата и сл. за да се осигура подобра координација и превенција;
- Информирање на јавноста за проблемите на сексуално злоупотребените деца за да се подигне јавната свест за проблемот;
- Подобрување на информираноста на децата, родителите, институциите за оваа појава и на тој начин да се влијае на превенцијата од оваа негативна појава.

Националната СОС линија ќе биде наменета за сите деца и млади, како и сите други граѓани кои се директно или индиректно засегнати со оваа проблематика на национално ниво.

Целната група како директни корисници ја сочинуваат деца со родител/старател жртви на семејно и други видови насилство, деца (без или со еден родител) кои потекнуваат од дисфункционални семејства каде е присутно насилство, постојана злоупотреба и болест, деца и родители жртви на непогоди.

За реализација на предвидените активности од Националната СОС линија за деца и млади жртви на сексуална злоупотреба и педофилија беше именуван Координатор на националната СОС линија. Во текот на месец август, координаторка на Националната СОС линија за деца и млади жртви на сексуална злоупотреба и педофилија беше Ангелина Чалакоска, а од месец септември е назначена нова координаторка на СОС линијата, Ана Поповиќ дипл. социјален работник, која беше активна волонтерка во Детска амбасада Меѓаши. Со цел подобра реализација на предвидените активности на СОС линијата, на 14.септември беше именуван и координатор на оваа СОС линија, а тоа е Јана Гроздановска, дипломиран психолог и волонтер во Првата детска амбасада во светот Меѓаши од 2008 година.

Со цел кадровско екипирање за реализација на целите на овој проект „Национална СОС линија за деца жртви на сексуална злоупотреба и педофилија“, Првата детска амбасада во светот Меѓаши ги ангажираше веќе регистрираните волонтери на СОС линијата за деца и млади 0800 1 2222, а тоа се следниве:

Анета Сековска – дипломиран психолог;

Дарко Цветковски – Институт за одбрамбени и мировни студии;

Сања Ангеловска – дипломиран психолог;

Синиша Крстов – апсолвент на Институтот за социјална работа и социјална политика;

Марија Момчилова – дипломиран педагог;

Петар Тодоровски – дипломиран правник.

За успешно спроведување на активностите, координаторот на проектот беше во постојана координација со Програм менаџерот Катерина Конеска, а активностите се спроведува под менторство и супервизија на г-ѓа Гордана Пирковска Змијанац, консултантка и основачка на Првата детска амбасада Меѓаши и М-р Драги Змијанац, извршен директор и основач на Првата детска амбасада во светот Меѓаши.

БЕСПЛАТНА ПРВА СЛУЖБА

Во зависност од видот на проблемот за кои ни се обраќаат јавувачите, паралелно со СОС службата функционира и бесплатната

правна служба која постапува со писмени обраќања до различни државни и социјални институции, секогаш кога тоа е потребно.

Во периодот од 01.01.2010 до 31.12.2010 година, бесплатната правна служба имаше низа случаи од кои дел беа проследени до соодветните органи, а дел беа третирани советодавно. Најголем дел од случаите на кои работеше правната служба се случаи пријавени на СОС телефонот како и случаи кои граѓаните на своја сопствена иницијатива дошле и ги пријавиле во просториите на детска амбасада. Исто така и медиумите ги користиме како извор на информации за некои случаи на кршење на детските права.

Во текот на 2010 година, бесплатната правна служба постапуваше со 105 писмени обраќања до соодветните институции и во сите случаи баравме заштита на децата, нивните права и интереси.

Најголемиот дел од писмените обраќања, вкупно 44, беа упатени до Центрите за социјална работа, а останатите до Народниот Првобранител, надлежните Министерства, Државниот Просветен Инспекторат, Општините....

Од надлежните институции секогаш бараме да не информираат за мерките и активностите кои ќе бидат преземени од нивна страна, за да може активно да го следиме случајот и повторно да реагираме доколку е потребно.

На овој начин Детската амбасада Меѓаши врши и мониторинг врз институциите за нивна поголема ангажираност и брза реакција во решавањето на проблемот, се со цел најдобра заштита на децата.

Во дел од своите обраќања до надлежните институции, правната служба се повикува на одредени меѓународни документи и национални закони во кои се наведени правата на децата, начинот на нивно остварување како и механизмите на нивна заштита. Првенствено се повикуваме и ја следиме имплементацијата на Конвенцијата за правата на детето на Обединетите Нации и двата Факултативни протоколи кон оваа Конвенција, потоа Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на деца од сексуална експлоатација и сексуална злоупотреба, Конвенцијата на Меѓународната организација на трудот за најлошите форми на детски труд и низа други меѓународни и национални стандарди за правата на децата.

ДЕТСКИ РАБОТИЛНИЦИ

Во 2010 година, Детската амбасада Меѓаши организираше работилници за правата на детето, кои се одржуваа во рамките на Детската недела (4. до 10. Октомври 2010).

За време на Детската недела, Детската амбасада Меѓаши ја посетија 430 дечиња кои учествуваа на овие работилници. Просториите на Детската амбасада Меѓаши ги посетија децата од Детската градинка “Изворче” и учениците од неколку основни училишта во Скопје:

ОУ “Љубен Лапе”;

ОУ “Блаже Конески”;
ОУ “Војдан Чернодрински” и
ОУ “Мирче Ацев”.

Воедно, Детската амбасада Меѓаши, ја посетија ученици и од училиштата од другите градови на Република Македонија:

ОУ “Страшо Пинџур” – Кавадарци;
ОУ “Лирија” – Тетово;
ОУ “Шемшево” – општина Јегуновце, Тетово.

Во текот на овие работилници, децата на креативен и интерактивен начин, согласно нивната возраст, учеа за своите права и со помош на сликички тие сами ги дефинираа нивните потреби и желби и истовремено на тој начин учеа и кои се нивните права.

Сите деца кои ја посетија Детска амбасада добиваа информации и за бесплатниот СОС телефон 0800 1 2222 и ја посетија просторијата каде се наоѓа СОС телефонот, за да добијат подобра визуелизација за тоа како изгледа еден телефон каде што можат да се обратат секогаш кога ќе имаат проблем, прашање или потреба да разговараат со некого и да ги споделат своите мисли.

Работилниците за детски права беа водени од волонтери – студенти од различни факултети: педагози, психолози и социјални работници, за кои претходно беше организирана основна обука, водена од г-ѓа Гордана Пирковска Змијанац, консултантка и основачка на ПДАСМ.

Сите деца кои ја посетија Детската амбасада Меѓаши беа послужени со чај, грицки и колачиња кои како донација беа обезбедени од МАКПРОГРЕС ДОО – Веница.

БОРБА ПРОТИВ ПЕДОФИЛИЈА

Првата детска амбасада во светот Меѓаши и во текот на 2010 година продолжи со активности во делот на борба против сексуална злоупотреба врз деца и педофилија. Имаше бројни реакции до соодветните институции за санкционирање и казнување на сторителите на сексуална злоупотреба врз децата како и препораки како треба да се дејствува во насока на превенирање и заштита од злоупотреба на децата.

- Меѓународна супервизија – студија на случај, на тема Детето-сведок и сексуалната злоупотреба врз децата

Како дел од активностите во нашата борба против педофилијата, родосквернавењето и сексуалната злоупотреба врз децата, Детската амбасада Меѓаши на ден 21.10.2010 година, организираше Меѓународна супервизија – студија на случај, на тема Детето-сведок и сексуалната злоупотреба врз децата со присуство на странски супервизор - Диана Русева од Институтот за социјални дејности и практики од Бугарија.

Во согласност со темата, на супервизијата присуствуваа лица кои работат на оваа проблематика, како: судии, јавни обвинители, претставници од Министерството за внатрешни работи – оддел за малолетничка деликвенција, претставници од електронски и печатени медиуми кои известуваат за случаи на сексуална злоупотреба врз деца и претставници на Првата детска амбасада во светот Меѓаши.

- Обраќања во Собранието на Република Македонија

Првата детска амбасада во светот Меѓаши, на ден 01.11.2010 година беше поканета да земе учество на Собраниската седницата на Постојаната анкетна Комисија за заштита на слободите и правата на граѓанинот на која се говореше за заштита на децата од сексуална злоупотреба. Како претставник од Детската амбасада Меѓаши говореше г-а Катерина Конеска, програм менаџер, која со посебен осврт говореше за казнената политика, третманот на деца жртви и за превенцијата како најдобра форма на заштита од сексуална злоупотреба на децата.

Истовремено, Детската амбасада Меѓаши беше поканета да земе учество и на седницата на Комисијата за труд и социјална политика на Собранието на Република Македонија, во надзорната расправа на тема „Имплементација на законската регулатива од областа на правата на детето и Конвенцијата на правата на детето“. Целта на надзорната расправа на која говореше М-р Драги Змијанац, Извршен директор и основач, беше надзор на имплементацијата на законската регулатива во насока на правата на детето. На надзорната расправа меѓу останатите теми се говореше и за сексуалната злоупотреба врз децата и педофилијата.

ГЛОБАЛНА НЕДЕЛА НА АКЦИЈА ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ НА ДЕЦАТА ВО ОБРАЗОВАНИЕ 2010

Светската кампања за вклучување на децата во училиште „Global Campaign for Education“ е активност која ја спроведуваме секоја година почнувајќи од 1999 година. Оваа акција на меѓународно ниво е координирана од страна на Global March Against Child Labor, додека национален координатор кај нас е Првата детска амбасада во светот Меѓаши.

Кампањата е предвидено да трае до 2015 година, кога треба да се добијат резултатите од сите реализирани кампањи до тогаш, а се однесуваат на вклучување на сите деца во образование, овозможување на бесплатно образование, бесплатни учебници за секое дете, доволен број на квалификувани наставници, задолжително и квалитетно образование.

Во 2010 година Првата детска амбасада во светот – Меѓаши повторно ја организираше Недела на глобална акција - Global Action Week

(GAW) на национално ниво, и спроведе повеќе активности во текот на целата недела.

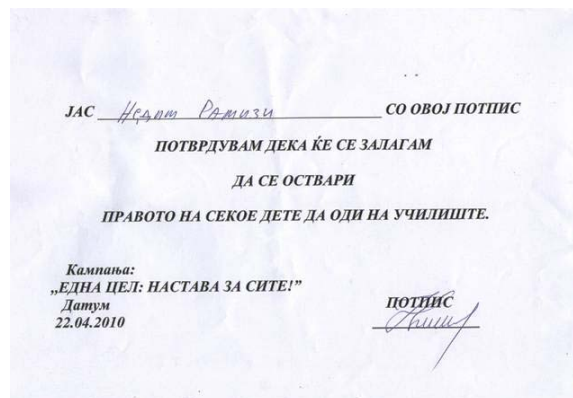
За време на еднеделната кампања која траеше од 19 до 27 април 2010 година, беа организирани неколку настани:

- Првата активност опфати посветување на еден училишен час „Една цел: настава за сите“ што се оддржа на 20 април во училиштата низ државата. Часот беше оддржан во голем број училишта на територијата на Република Македонија кои активно ја поддржаа оваа светска кампања и на тој начин се вброија во постигнувањето на светскиот рекорд за најголемиот симултан час. На часот се објасни дека многу деца и возрасни не знаат да читаат и пишуваат бидејќи никогаш не биле на училиште.

- Втората активност во рамките на кампањата Глобална недела на акција 2010 Една цел: Настава за сите, беше посетата на Заменикот Министер за финансии на Република Македонија, г-н Недим Рамизи. Оваа средба се одржа на 22 април 2010 година во просториите на Министерството за финансии. На посетата присуствуваа деца од Дневниот центар при Првата детска амбасада во светот Меѓаши, деца членови на амбасадата и претставници од Детската амбасада. Децата ја искористија средбата со Заменикот Министер за финансии да го запознаат со фактот дека многу деца во Република Македонија остануваат без образование, посебно децата Роми, како и со прашања во врска со активностите кои се спроведуваат за подобрување на условите во училиштата и рамномерно спроведување на програмите „Бесплатни учебници“ и „Компјутер за секое дете“. На прашањата поврзани со плановите кои постојат за зголемување на средствата за школувања на деца кои се социјално загрозени, Заменик Министерот одговори дека за средствата кои досега се доделувале била извршена претходна проценка, но ние лобираме да се зголеми буџетот за образование се со намера да се отворат нови паралелки и да се вклучат сите деца во училиште. На средбата, Заменикот Министер потпиша гаранција со која се обврза во текот на неговиот мандат да направи се што е во негова можност за вклучување на сите деца во образовниот систем и за намалување на неписменоста во Република Македонија.

- Како трета активност од Глобалната недела на акција беше одржана Јавна расправа – Форум на тема Образовна инклузија на децата кои не одат на училиште. Форумот се оддржа на 27 април 2010 година, во просториите на Општината Кисела Вода.

Целта на овој форум беше да се анимираат сите релевантни

фактори кои можат да придонесат за надминување на проблемот со децата кои не се вклучени во редовниот образовен систем, како и да се обезбедат механизми за нивно вклучување.

Како и секоја година, така и оваа, Глобалната недела на акција апелираше за поголемо вклучување на децата во образованието. И покрај постојните законски регулативи во Република Македонија кои пропишуваат задолжително основно и средно образование, сепак има деца кои се надвор од училишните клупи. Невклученоста во процесот на образование претставува ризичен фактор за децата за нивно вовлекување во најлошите форми на детски труд, како и нивна подложност на девијантно однесување.

ДНЕВЕН ЦЕНТАР ЗА ДЕЦА КОИ НЕ ОДАТ НА УЧИЛИШТЕ

Дневниот центар за деца кои не одат на училиште функционира во Детската амбасада Меѓаши од месец јуни 2007 година. Дневниот центар во 2007 година само 6 месеци беше финансиски поддржан од Министерството за труд и социјална политика на Република Македонија, а од 2008 досега работи со поддршка од бизнис секторот и граѓаните.

Од исклучително важно значење за овие деца е продолжувањето на работата на Дневниот центар за да не го изгуби ефектот сето она што досега е направено. Децата веќе стекнаа навика да доаѓаат тука, редовното доаѓање им беше многу значајно и дури бараа почесто да го посетуваат Дневниот центар. Имајќи предвид во какви услови живеат доаѓањето во Дневниот центар е можност и за намалување на штети. Понекогаш во центарот доаѓаа и помалите членови на семејството со цел да се избањаат, да добијат барем една ужинка во денот и да поминат малку време во топла просторија. Децата и нивните семејства исто така добиваат облека, обувки (како донации од граѓаните), обезбеден им е полесен пристап до здравствената заштита и остварување на нивите права...

Бидејќи бројот на децата на улица на територија на Скопје е околу 1000, ние овозможуваме згрижување на децата кои не одат на училиште, а кои живеат на територијата на Општина Аеродром каде всушност се наоѓа и Детската амбасада. Многу е значајно за оваа целна група Дневниот центар и физички да биде поблиску до местото на нивно живеење. Така не само децата туку и останатите членови на семејствата ги користат услугите на нашиот Дневен центар. Децата кои не одат на училиште, се изложени на здравствени ризици бидејќи имаат многу малку облека на нив особено во зима. На здравствени ризици се изложени и поради условите во кои живеат. Имено најголем дел од нив живеат во импровизирани куќи од картонски кутии и најлони, без струја и вода, без санитарни чворови. Поради лошите економски услови децата не се хранат редовно, ниту квалитетно.

Главна цел на Дневниот центар е да им се овозможи на децата на улица и уличните деца инклузија во општеството, психо-социјална поддршка и интервенција преку вонинституционална форма на социјална заштита. Во рамките на Дневниот центар се нудат најразлични услуги во зависност од потребите на децата (одржување на хигиената, овозможување примарна здравствена заштита, групна социјална работа, застапување и лобирање за заштита на нивните права, поддршка на нивните родители...). Семејствата чии деца ги користат услугите на Дневниот центар исто така кога сакаат облеката од децата ја добиваат испрана бидејќи ние располагаеме со машина за перење и за сушење.

Во рамки на Дневниот Центар во 2010 година беа регистрирани 45 деца на возраст од 5 до 17 години, но само 15 од нив редовно го посетуваат Дневниот Центар. Овие дечиња добиваат ужинка, чиста облека обезбедена како донација од страна на граѓаните, обувки, услови за одржување на личната хигиена и можност преку дружење, креативно и едукативно да го искористуваат своето време.

Истовремено, Детската амбасада Меѓаши презема активности и прави напори да им обезбеди полесен пристап до здравствена заштита на овие дечиња, да им помогне при информирање и остварување на нивните права, но и да им даде поддршка на нив и нивните семејства за надминување на проблемите со кои тие се соочуваат.

Покрај наведените услуги кои им се нудат на децата кои го посетуваат Дневниот центар и на нивните семејства, нашите напори се насочени пред сè кон вклучување на овие деца во редовниот образовен процес.

Волонтерите кои работат со овие деца, најчесто се студенти и дипломирани лица од факултетите по педагогија, психологија и Институтот за социјална работа и истите согласно интересите на децата, им помагаат во стекнување на основни знаења (учење букви, бројки, цртање, боење, изработка на честитки....).

- Активности за Новогодишните празници

На ден 29. и 30. Декември 2010 година, Детската амбасада Меѓаши за децата од Дневниот Центар, организираше новогодишна забава со пакетчиња и подароци за децата и со присуство на Дедо Мраз, кој ги доделуваше подароците и со песни и приказни ги веселеше децата и присутните.

Новогодишни пакетчиња добија 95 дечиња, меѓу кои сите оние кои го посетуваат Дневниот Центар за деца што не одаат на училиште при Детската амбасада Меѓаши, децата кои како внатрешно раселени беа згрижени до 2006-та во Прифатилиштето за деца во кризна состојба при Првата детска амбасада во светот Меѓаши, како и децата членови на Детската амбасада кои потекнуваат од социјално загрозувани семејства.

Сите дечиња заедно со Новогодишните пакетчиња добија и играчки соодветни за нивната возраст кои дополнително ја зголемија детската

радост и насмевка. Играчките беа обезбедени како донација од Институтот за јавно здравје на Република Македонија кој донираше во 2010 година и од Холандската Фондација „Мара“, која играчките ги донираше во текот на 2009-та година.

Оваа година новогодишните пакетчиња беа обезбедени како донација од Бабилон Софтвер Солушн (35 пакетчиња) и компанијата Генел Д.О.О. (20 пакетчиња).

Истовремено, Новогодишни пакетчиња обезбедија и децата од основните училишта „Лазо Ангеловски“ од Скопје и од ОУ „Лирија“ од Тетово, кои сами подготвија пакетчиња и им ги подарија на 40 дечиња.

- Листа на подржувачи на Дневниот центар во 2010

Пекарниците „Росана“ – Скопје редовно ја помагаат работата на Дневниот Центар и обезбедуваат бели пецива за дечињата, а од месец Октомври 2010 година работата на Дневниот Центар е помогната и од пекарниците „Ваташа“. Компаниите „Подравка“, МАКПРОГРЕС ДОО – Ваница и Кожувчанка ДОО Кавадарци во 2010 година ни донираа од асортиманот на нивните производи за потребите на Дневниот Центар, со што ја помогнаа неговата работа.

СОЦИЈАЛНА СЛУЖБА

Детската амбасада Меѓаши од почетоците на своето работење спроведува и развива активности од социјално хуманитарен карактер. Социјалната служба постои и одговара на потребите на одреден број лица кои бараат разни видови на помош (хуманитарна-храна, лекови, облека, хигиенски средства, правна заштита, посредување итн).

Како и досега и во 2010 година социјалната служба составена од неколку социјални работници-студенти кои беа ангажирани неколку часа во неделата им помагаа на дел од лицата кои се обратија за помош што подразбира обраќање до владини и невладини институции, поврзување со други невладини институции кои нудат услуги од јавен интерес, барање на различен вид на поддршка и помош од други организации или фирми.

КАМПАЊА ЗА НАСИЛСТВОТО НЕ ТРЕБА ДА СЕ МОЛЧИ

Првата детска амбасада во светот Меѓаши во 2010 година реализираше кампања со мото „За насилството не треба да се молчи“. Целта на оваа кампања е информирање на јавноста за проблемите со насилството на кое се изложени децата во Македонија. Неопходно е да се проговори за насилството и злоупотребата врз децата. Последиците од насилството и злоупотребата се многу сериозни по развојот на детската

личност. Стравот, несигурноста, ниската самодоверба, недовербата во институционалната заштита и неинформираноста за службите кои треба да обезбедат помош и поддршка се најчесто причината поради која децата молчат, го трпат насилството и ретко гоговорат за истото.

Идејата за оваа кампања произлезе од анализата на податоците добиени од работата на СОС телефонот во последните неколку години. Резултатите покажаа пораст на пријавите за злоупотреба и насилство врз децата што укажува на тоа дека децата се незаштитени. Последниве неколку години пријавите кои ги добиваме во најголем процент се поднесени од страна на возрасни лица, сведоци на насилството и злоупотребата на која се изложени децата.

Преку оваа кампања сакавме да ги охрабриме децата да го пријавуваат насилството, злоупотребата и другите проблеми со кои се соочуваат во секојдневниот живот на СОС телефонот за деца и млади 0800 1 2222. Првата детска амбасада во светот Меѓаши оваа кампања ја реализираше во соработка со Акцент Медиа како медиумски партнер преку поставување на билборди на територијата на Република Македонија. Мотото „За насилството не треба да се молчи“ е поддржано со илустрација на која е прикажано дете, осамено и тажно со телефонска слушалка во раката. Подготвени беа 20 билборди од кои 8 двојазични (македонско-албански). Поставени беа 10 билборди на територијата на град Скопје, и по еден билборд беше поставен во Прилеп, Битола, Струга, Гостивар, Дебар, Тетово, Куманово, Струмица, Штип и Велес.

ЛОБИРАЊЕ, ЗАСТАПУВАЊЕ И МОНИТОРИРАЊЕ НА СОСТОЈБАТА СО ДЕТСКИТЕ ПРАВА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Првата детска амбасада во светот Меѓаши и во 2010 година работеше во насока на лобирање и застапување за детските права и спроведувањето на Конвенцијата за правата на детето. Детската амбасада Меѓаши ја следеше и состојбата со детските права во Република Македонија како и работата на државните институции и на единиците на локалната самоуправа во делот на нивно постапување кога се работи за заштита на децата и нивните права. Детската амбасада Меѓаши мониторира што преземаат овие институции како надлежни за да обезбедат почитување на детските права и како тие постапуваат во ситуации кога детските права се повредени, оспорени или загрозени.

Ние го следиме имплементирањето на правата на децата во Република Македонија, особено на децата припадници на маргинализирани групи. Мониторирањето се врши преку редовните сервиси кои функционираат во Детска амбасада Меѓаши: СОС телефон за деца и млади (бесплатна линија); Бесплатна правна служба; Детски работилници; Дневен центар за деца кои не одат во училиште.

ГРАДЕЊЕ КУЛТУРА НА ДЕТСКО УЧЕСТВО

Првата детска амбасада во светот Меѓаши во периодот од 23 Декември 2008 до 22 Март 2010 година, го спроведе проектот „Градење култура на детско учество“, финансиран од Европската Комисија, како дел од програмата за европски инструмент за демократија и човечки права – (EIDHR) и кофинансиран од UNICEF.

Овој проект опфати изработка на четири Алтернативни извештаи за состојбата со правата на децата во Република Македонија, од кои три беа изработени од Националната коалиција за правата на децата, а еден од самите деца. Овие извештаи беа презентирани пред Комитетот за правата на детето на Обединети нации во Женева, на Предсесијата, на 3 февруари 2010 година.

Во периодот од 1-4 Февруари 2010, Делегација на Националната коалиција за правата на децата претставувана од Кети Јандријеска Јованова – Хелсиншки комитет за човекови права во Република Македонија, Катерина Конеска – Прва детска амбасада во светот Меѓаши, Светлана Мулкуеен - Прва детска амбасада во светот Меѓаши, Васка Бојаџи – дете претставник од организацијата Порта од Струмица и Елена Димитријевска – дете претставник од организацијата Лоја од Тетово, беа во Женева, Швајцарија, да го претстават Алтернативниот извештај за состојбата со правата на децата во Република Македонија пред Комитетот за правата на децата при Обединетите нации. Алтернативниот извештај беше презентирани на 54-тата Пред-сесија на Комитетот за правата на децата при ОН, пред 9 членови на Комитетот. Децата имаа посебен состанок со членовите на Комитетот, на кој го презентираа својот детски извештај.

Во текот на својот 4-дневен престој во Женева, претставниците на Националната коалиција за правата на децата имаа состаноци со повеќе институции: Европската регионална канцеларија на УНИЦЕФ, Меѓународната организација за труд (ILO), невладината организација Terre des Hommes и секцијата на НВО-групата за малолетничка правда.

М-р Драги Змијанац директор и основач на Првата детска амбасада во светот Меѓаши и Кети Јандријеска Јованова адвокат – надворешен соработник на Хелсиншкиот комитет за човекови права на 27 и 28 мај, 2010 година, учествуваа на 54-та сесија на Комитетот за правата на детето.

На сесијата се разгледуваше Вториот периодичен извештај на Република Македонија за исполнувањето на обврските од Конвенцијата за правата на детето и иницијалните извештаи за факултативните протоколи на Конвенцијата.

- Прва национална конференција за детско учество

Првата детска амбасада во светот Меѓаши организираше Прва национална конференција за детско учество на 16 Март 2010 година во Младинскиот културен центар, кино Фросина. Конференцијата беше дел од проектот Градење култура на детско учество.

Првата национална конференција за детско учество е прва од ваков вид во Македонија и е настан на кој децата го претставија процесот на подготовка на нивниот Алтернативен извештај, ги презентираа податоците од истражувањето кое го спроведоа за потребите на извештајот, главните заклучоци и препораки за подобрување на состојбата со правата на децата во Македонија, како и презентирањето на извештајот на посебна сесија со Комитетот за правата на децата во Женева. Конференцијата беше организирана и водена од самите деца, што претставува директна примена на детското учество во практика.

На конференцијата збор имаше М-р Драги Змијанац, Извршен директор и основач на Првата детска амбасада во светот Меѓаши. Свое обраќање до публиката имаа и Неговата Екселенција г-н Ерван Фуере, амбасадор на Европската Унија, г-н Шелдон Јет, шеф на мисијата на УНИЦЕФ во Република Македонија, г-ѓа Невена Крушаровска, Заменик Народен правобранител, претставници од Министерството за труд и социјална политика и Министерството за образование и наука и г-ѓа Кети Јандријеска Јованова од Хелсиншкиот комитет за човекови права во Република Македонија.

На конференцијата присуствуваа претставници од амбасадите, општествени институции, локалната самоуправа, партнерски и други граѓански организации и медиуми.

За време на Првата национална конференција за детско учество, се делеа следните печатени материјали: папка, тефтер, пенкало, книгобележник, самолепливи машнички, Детскиот алтернативен извештај, Алтернативниот извештај за состојбата со правата на децата подготвен од Националната коалиција за правата на децата, Конвенцијата за правата на децата, Факултативните протоколи за вклученост на деца во вооружени конфликти и продажба на деца, детска проституција и порнографија, истражувањето Перцепција на правата, дискриминацијата и насилството врз децата и ДВД со краток документарен филм за активностите во проектот „Градење култура на детско учество“ изработен од Љубица Трајковска, дете учесник во проектот. На сите волонтери и деца учесници во конференцијата им беа поделени и испечатени маички со насловот на

конференцијата и логоата од организаторот, поддржувачите и партнерските организации.

Во текот на Првата Национална конференција за детско учество се оддржа аукција на која беа продадени предмети во вредност од 3340 денари. Овие средства ќе бидат искористени за формирање на фонд за поддршка на детското учество во Република Македонија.

ПРОЕКТ ЗА ПОДДРШКА НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА

Првата детска амбасада во светот Меѓаши како една од членките основачи на Коалицијата „Сите за правично судење“ заедно со Канцеларијата на оваа коалиција го реализираше „Проектот за поддршка на човековите права“ во период од 01.01.2010 до 31.12.2010 година. Овој проект беше финансиран од Фондот за жртви од тортура при Организацијата на Обединетите нации и од Делегацијата на Европската унија.

Целта на овој проект беше, Детската амбасада Меѓаши да обезбедува бесплатна правна помош за потенцијални жртви на тортура кои се малолетни лица и престојуваат во институции од затворен карактер каде слободата е ограничена или лишена врз основа на законски донесена одлука.

Во рамките на овој проект беа одржани и презентации за активностите на Прва детска амбасада во светот Меѓаши со посебен акцент на реализација на „Проектот за поддршка на човековите права“ во Заводот за згрижување, воспитување и образование на деца и младинци „Ранка Милановиќ“ – Скопје; во Јавна установа за згрижување деца со воспитно – социјални проблеми – Скопје; и во Воспитно-поправниот дом – Тетово.

ОБЕЛЕЖУВАЊЕ НА ДЕНОВИ

Како и секоја година Детската амбасада Меѓаши и во текот на 2010 година организираше активности за обележување на следните денови:

- 12 Јуни – Светски ден за борба против злоупотреба на детскиот труд
- Првата недела од месец октомври – Недела на детето
- 19 Ноември – Светски ден за борба против злоупотреба на децата
- 20 Ноември – Светски ден на детето
- 10 Декември – Ден на човековите права

САМООДРЖЛИВОСТ И ФИЛАНТРОПИЈА

- Новогодишни честитки

Првата детска амбасада во светот Меѓаши и во 2010 година продаваше новогодишни честитки. Средствата што се собраа од продажбата на новогодишните честитки се наменети за работа на Бесплатниот СОС телефон за деца и млади 0800 1 22 22, Борба против педофилија и секаков вид насилство врз децата, Дневен центар за деца кои не одат на училиште и Бесплатна правна служба.

- Извештај за донации од страна на граѓаните во каси

Во периодот од март до мај во касичките за донации од страна на граѓаните што Првата детска амбасада во светот – Меѓаши ги постави низ цела Македонија, граѓаните дарувале вкупно 104.552,00 денари.

Во овој период полните касички беа заменети со нови на следниве локации: Тинекс (Лептокарија, Дирекција, ул. Првوماјска, Штип, Кавадарци, Хром, Железара, Водњанска, Вучко) вкупно 47.631,00 денари, Министерство за култура настан во Рамстор („Недела на турскиот филм“) 20.543,00 денари, Рамстор 7.713,00 денари, Менувачница Еуро Марфи – Кисела Вода 906,00 денари, Хотел Сквер- Скопје 2.839,00 денари, Тедико-Бутел 10.082,00 денари, Стопанска Банка (Радовиш, Кавадарци) 13.823,00 денари ЛТД ДООЕЛ СТОРМ-Аеродром 1.015,00 денари. Во текот на броењето и отварањето на касичките во комисијата присуствуваа следниве: Христина Георгиевска Змијанац, Петре Близнаковски, Слободанка Богоевска, Маја Фотевска, Наташа Перик, Влатко Пеповски, Адил Алуш, Мујо Скендеровиќ и АлександраЈаргиќ. Им благодариме на граѓаните што со секоја нивна донација во касичките, ја покажаа нивната желба да ја поддржат работата на Првата детска амбасада во светот – Меѓаши.

Во периодот од јуни до декември во касичките за донации од страна на граѓаните што Првата детска амбасада во светот – Меѓаши ги постави низ цела Македонија, граѓаните дарувале вкупно 175 735,00 денари. Во овој период полните касички беа заменети со нови на следниве локации: Тинекс (Чаир, Цветен Пазар, МАТ, Хром, Буњаковец, Раде Кончар, Кисела Вода) вкупно 38 551,00 денари, Тедико (Влае, Велес 4, Велес 2) Вкупно 9 070,00 денари, Рамстор 7.144,00 денари, Жито дисконти (Велес – фонтана, Велес, Ѓорче Петров) вкупно 20 601,00 денари, Хотел Климетица - Охрид 1 741,00 денари, Хотел Дрим – Струга 5 524,00 денари, Хотел Дончо – Охрид 150,00 денари, Стопанска Банка (Дебар, Кичево, нас. Аеродром) вкупно 30 874,00 денари, Хотел Тино – Охрид 1 421,00 денари, Хотел Гранит 2 860,00 денари, Хотел Белведере 3 983,00 денари, Певец – Гостивар 11 478,00 денари, Космофон – Опе (Битола, Куманово) 42 402,00 денари. Во текот на броењето и отварањето на касичките во комисијата присуствуваа следниве:

Петре Близнаковски , Слободанка Богоевска, Жарко Змијанац, Ивана Иванова, Билјана Златева, Надица Антиќ, Емилија Јанева.

Им благодариме на граѓаните што со секоја нивна донација во касичките, ја покажаа нивната желба да ја поддржат работата на Првата детска амбасада во светот – Меѓаши.